

proceedings and for the execution of custodial sentences following criminal proceedings. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1543/oj/eng>

7. Висоцький Б. М. Зарубіжний досвід регулювання процесуальних дій у кримінальних провадженнях під час міжнародного співробітництва. *Київський часопис права*. 2026. № 2. С. 226–231. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/836/791>

Власова Олена Вікторівна,
начальник відділу Департаменту
кримінального аналізу Національної
поліції України

ВІД НАЦІОНАЛЬНОГО ДО РЕГІОНАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗАГРОЗ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ СОСТА УКРАЇНА В СИСТЕМІ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

Трансформація правоохоронної системи України в умовах повномасштабної збройної агресії та євроінтеграційних процесів потребує переходу до проактивної моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою (Intelligence-Led Policing) [1, с. 66]. Фундаментальним інструментом цієї моделі є система оцінювання загроз серйозної та організованої злочинності (СОСТА Україна), яка дає змогу ідентифікувати кримінальні ризики та формувати пріоритети державної політики на основі об'єктивних даних. Процес інституціоналізації СОСТА в Україні пройшов шлях від схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю у 2020 році до практичного впровадження регіонального оцінювання у 2026 році.

Нормативно-правовий фундамент системи було закладено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р, яке визначило трирівневу модель формування державної політики: проведення оцінювання загроз, визначення стратегічних цілей та виконання комплексних планів заходів [2]. На виконання цієї Стратегії постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2022 № 59 офіційно запроваджено систему оцінки СОСТА Україна, затверджено порядок збирання інформації та утворено відповідну міжвідомчу робочу групу [3].

Методологія української системи базується на стандартах Європолу, що забезпечує сумісність аналітичних продуктів України з безпековим простором Європейського Союзу.

Практичний етап впровадження у 2023–2025 роках супроводжувався розбудовою технологічної інфраструктури. Наказом МВС України від 08.11.2023 № 902 введено в експлуатацію інформаційну підсистему «СОСТА» в межах інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» [4]. Це дало змогу автоматизувати процеси наповнення облікових карток щодо організованих груп та злочинних організацій і забезпечити аналітикам доступ до верифікованої бази даних. Протягом цього періоду створено понад 5500 облікових карток, а до системного наповнення ресурсу залучено понад 600 працівників поліції.

Результатом цієї роботи стала підготовка двох національних звітів. Перше оцінювання за період 2019–2022 років, проведене попри умови воєнного стану, стало прикладом міжвідомчої синергії аналітиків [5]. Друге міжвідомче оцінювання за період 2021–2024 років висвітлює трансформацію самої природи організованої злочинності, яка інтегрувалася у стратегії гібридної війни та використовується спецслужбами держави-агресора для дестабілізації ситуації в Україні [6].

Порівняльний аналіз національних звітів дозволяє простежити еволюцію стратегічного аналізу загроз. Якщо перший цикл оцінювання за період 2019–2022 років [5, с. 113] заклав методологічний фундамент, визначивши широкі пріоритетні напрями (нацбезпека, корупція, наркобізнес тощо), то друге оцінювання за період 2021–2024 років [6, с. 135] відобразило адаптацію криміналітету до умов воєнного стану. Це дозволило правоохоронним органам суттєво деталізувати перелік загроз: замість загальних категорій пріоритетними стали конкретні сегменти, як-от майнові злочини (заволодіння), шахрайство, зокрема кібершахрайство, нелегальна міграція й торгівля людьми, обіг синтетичних наркотиків та прекурсорів, екологічна злочинність (видобуток бурштину та порубка лісу), встановлення злочинного впливу, тощо. Принципово новим підходом стало виокремлення наскрізних тактик – системної корупції, легалізації (відмивання) майна та підроблення документів, які наразі розглядаються як кросплатформні сфери, що забезпечують життєдіяльність усіх видів злочинного бізнесу.

Відповідно до Дорожньої карти з питань верховенства права, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р, та з урахуванням висновків Європейської Комісії щодо прогресу України у 2026 році розпочато етап переходу до регіональних оцінювань «SOCTA РЕГІОНИ 2026» в межах посилення інституційної спроможності органів правопорядку для продовження впровадження національної оцінки SOCTA [7]. Реалізація регіонального компоненту має на меті деталізацію криміногенної ситуації в кожній області та ідентифікація специфічних чинників, що сприяють діяльності організованих злочинних груп на місцевому рівні, як-от контрабанда у прикордонних районах або рейдерство в аграрних регіонах.

Для підготовки кадрової основи в лютому-травні 2026 року Департаментом кримінального аналізу Національної поліції України за сприяння Консультативної місії Європейського Союзу в Україні проведено сім регіональних тренінгів, якими охоплено понад 150 фахівців Національної поліції, Служби безпеки України, Бюро економічної безпеки, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, органів прокуратури та закладів вищої освіти МВС України [8].

Процес оцінювання на регіональному рівні реалізується як послідовність взаємопов'язаних етапів, спрямованих на виявлення та вимір кримінальних загроз у межах конкретних територіальних одиниць. На початковій стадії здійснюється системне збирання та аналітична обробка відомостей про сфери діяльності організованих злочинних угруповань, а також оцінка ефективності заходів із протидії їм [4]. Центральним елементом дослідження є вивчення чинників, що сприяють існуванню, поширенню та відтворенню організованої злочинності, з обов'язковим визначенням проблемних питань та шляхів їх вирішення [4]. Це забезпечує формування унікального аналітичного продукту, який базується на характеристиці зовнішнього середовища та аналізі чинників впливу організованої злочинності на органи місцевого самоврядування та громади в окремих областях, що дозволяє уникнути формального копіювання загальнодержавних тенденцій. Завершальним етапом є підготовка анотації ключових положень оцінювання та напрацювання рекомендацій щодо стратегічних пріоритетів, які слугують основою для прийняття обґрунтованих

управлінських рішень та реалізації комплексних планів заходів із нейтралізації ідентифікованих загроз [4].

Отже, перехід до регіональних оцінювань SOCTA є свідченням зрілості системи кримінального аналізу Національної поліції України та її здатності забезпечувати стратегічне прогнозування на всіх рівнях управління. Інституціоналізація системи оцінки SOCTA Україна як стандартної державної процедури формує цілісну аналітичну основу для ефективної протидії організований злочинності та є важливим кроком на шляху до повноправного членства України в Європейському Союзі.

Список використаних джерел

1. Ratcliffe J. H. *Intelligence-Led Policing*. 2nd ed. London; New York: Routledge, 2016. 66 с.

2. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1126-2020-p>

3. Деякі питання запровадження в діяльність центральних органів виконавчої влади системи оцінки SOCTA Україна: постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2022 № 59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/59-2022-p>

4. Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «SOCTA» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: наказ МВС України від 08.11.2023 № 902. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z2041-23>

5. Оцінка загроз серйозної та/або організованої злочинності SOCTA Україна 2019-2022 роки: звіт. Київ, 2024. 113 с. URL: <https://mvs.gov.ua/upload/1/8/5/3/8/2/socta.pdf>

6. Оцінка загроз серйозної та організованої злочинності SOCTA Україна 2021-2024 роки: Звіт. Київ, 2026. 135 с. URL: <https://mvs.gov.ua/upload/2/3/1/3/9/3/zvit-socta-2021-2024.pdf>

7. Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/475-2025-p>

8. В Україні завершено масштабний цикл тренінгів SOCTA: Нацполіція впроваджує європейську модель протидії організований злочинності. URL: <https://surl.li/ymzxip>